

उपकुलपति प्रा.डा. जोशीको विदाई

उपकुलपति जोशीको विदाईपछि सामूहिक तस्वीर खिचाउँदै ।

समाज संवाददाता

हेटौंडा: मदन भण्डारी स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानका उपकुलपति प्रा.डा. विश्वराज जोशीलाई विदाई गरिएको छ । नेपाल चिकित्सक संघ मकवानपुरले शनिवार एक कार्यक्रमका बीच प्रा.डा. जोशीलाई विदाई गरेको हो । ४ वर्षे कार्यकाल पूरा गरेर प्रा.डा. जोशी विदाई हुनुभएको हो ।

तत्कालिन मुख्यमन्त्री डोरमणि पौडेलले जोशीलाई उपकुलपतिमा नियुक्त

गर्नुभएको थियो । नेपाल चिकित्सक संघ मकवानपुर शाखाका अध्यक्ष हरि बहादुर खड्काको अध्यक्षतामा विदाई कार्यक्रम भएको हो । सबैको साथ र सहयोगमा आफूले आफ्नो कार्यकालमा सबैको काम गरेको जोशीले बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा सहभागीले प्रा.डा. जोशीको कार्यकाल राम्रो रहेको जनाएका थिए । कार्यक्रममा प्रतिष्ठानका रजिष्ट्रार राजेश प्रसाईको पनि उपस्थिति रहेको थियो ।

कोशीमा कांग्रेस र एमालेले ४-४ मन्त्रालय लिने

विराटनगर: नेपाली कांग्रेस र नेकपा एमालेबीच कोशी सरकारको बराबर मन्त्रालय लिने सहमति भएको छ । शनिवार काठमाडौंमा दुई दलका नेताहरूबीच भएको बैठकले आठ मन्त्रालयमध्ये ४-४ वटा बाँडफाँड गर्ने सहमति गरेको हो ।

नेकपा एमाले प्रमुख सचेतक रेवतीरमण भण्डारीका अनुसार कोशी मन्त्रपरिषदमा एमालेका मुख्यमन्त्रीसहित ५ र कांग्रेसका ४ जना रहनेछन् । मन्त्रालय भागबन्डा टुङ्गो लागेपछि सोमबार सरकार विस्तार गर्ने सहमति पनि भएको उनले बताए । 'मोटामोटी सबै कुरामा छलफल भएर एकखालको सहमति भएको छ', उनले भने, 'कांग्रेस सोमबार सरकारमा सहभागी हुनेछ तयारी छ ।' दुई दलको छलफलमा नेपाली कांग्रेसले सरकारको नेतृत्व पनि आलोपालो गर्नुपर्ने प्रस्ताव गरेको थियो । कांग्रेसको प्रस्तावमा छलफल भएपनि सहमति भएन ।

'आलोपालोको विषयमा केन्द्रीय नेतृत्वको निर्णय अनुसार अघि बढ्ने सहमति छ', भण्डारीले भने, 'वाँकी विषय विराटनगरमा छलफलपछि टुङ्गो लाग्छ ।' कोशी प्रदेश सरकारमा माओवादी केन्द्रले सरकार छाडेपछि मुख्यमन्त्री कार्कीले भौतिक पूर्वाधार, स्वास्थ्य, पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय कांग्रेसलाई दिने तयारी गरेका छन् । त्यस्तै उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय र सामाजिक विकास मन्त्रालयमध्ये थप एउटा लिन प्रस्ताव गरेको एक एमाले ताले बताए । कांग्रेसले भने खानेपानी सिंचाइ तथा उर्जा मन्त्रालयमा दावी गरेको छ ।

स्रोत: अनलाइनखबर ।

इतिहासमा लखेटिएका...

सुनसानै थियो । चारैतिर जंगलै-जंगल थियो । बाढी पहिरोबाट विस्थापित नेवारहरू मूल बाटोको दायाँबायाँ बसाई सरेर बस्न थालेपछि विस्तारै हेटौंडाको चहलपहल बढ्न थाल्यो । हेटौंडाबाट नारायणघाट, पूर्वबाट मकवानपुरगढी, टिकाभैरव हुँदै काठमाडौं र भैँसे हुँदै काठमाडौंको बाटो त्रिभुवन लोकपथ बन्न थालेपछि हेटौंडाको बस्ती विस्तार हुन थाल्यो । जंगल फाँडानी र बस्ती विकास हुन थालेपछि उपत्यकाका ती नै शहरका नेवार र अन्यत्र शहरबाट पनि विविध जात र थरका मानिसहरू हेटौंडामा बस्न थाले । पृथ्वीनारायण शाहले उपत्यका विजयपछि पूर्व मेचीदेखि पश्चिम महाकालीसम्म विस्थापित भएका नेवार हरूले जुन-जुन ठाउँमा बसे त्यो स्थानमा आफ्नो कला, संस्कृति र परम्परालाई कायमै गरी मन्दिर, स्तुपाहरू निर्माण गरी कला र सभ्यतालाई कायमै गरी आफ्नो जाति र परम्परालाई मर्यादित बनाएर पहिचान दिँदै आएको छ । यसैगरी हेटौंडामा बसाईसराई गरेर खासगरी उपत्यका, मकवानपुरका रैथाने भीमफेदी भैँसे र छिटफुट अन्य जिल्ला र ठाउँका नेवारहरूको संगम बस्तीको थलो हेटौंडा बन्यो ।

नेवारहरू जातीय रूपमा व्यापार, खेतिपाती र समाजको अन्य व्यवसायमा संलग्न भएको अरु जाति र समूहसँग पनि हेलमेल हुनु दैनन्दिनको काममा परिवार बाहेक अन्य भाषाभाषीहरूसँग हेलमेल गर्दा अन्य भाषा बोल्नु पर्ने बाध्यताले मातृभाषाको बोली विसर्ने मात्र होइन थोरै जनसंख्या भएको ठाउँमा नेवारी भाषा नै लोप भैसकेको छ । तत्कालिन पंचायती शासन कालमा खस भाषा बाहेक अन्य भाषाभाषी माथि निर्मम दमन गरेको थियो । बोली मात्र होइन जातीय लवज आउनेसम्मलाई सरकारी जागीरमा निषेध गरिएको थियो । जाति र

भाषा दमनको कारण अधिकांश नेवारहरूले घरभित्र बोलिने आफ्नो नेवारी भाषा बोल्न समेत सिकाएन । फलस्वरूप अहिले हाम्रा दोस्रो र तेस्रो पिढीका धेरै नेवारहरू आफ्नो भाषा बोल्न जान्दैनन् । यो बडो दुखको कुरा हो ।

गणतन्त्र आएपछि भने सबै मातृभाषालाई मान्यता दिएको छ । हेटौंडामा विभिन्न जात र समुदायका नेवारहरूले आआफ्नो समुदायमा कला र संस्कृतिलाई जोगाउन खल: पुच: गूठी निर्माण गरेको छ । संस्थागतरूपमा हेटौंडामा स्थापना भएको पहिलो संस्था नेपाल भाषा खल: हो । यो संस्थाले हेटौंडाका नेवारहरूलाई समातेर नेपाल सम्बत्लाई राष्ट्रिय सम्बत् मनाउन हरेक वर्ष कार्तिक शुक्ल प्रतिपदा न्हु दंका दिन प्याली र जूलूस गर्दै आएको छ । त्यसपछि जन्मेको नेवा: साँस्कृतिक पुच:ले नेवारहरूले चलाउँदै आएको हरेक चाडपर्वहरू मनाउँदै आएको छ । यसको साथै भाषा उत्थानका लागि लिपि कक्षा र बाजा प्रशिक्षण पनि दिँदै आएको छ । विभिन्न जाति र समुदायमा संगठित संस्थाहरूलाई एकजुट र मजबुत बनाउन नेवा: गूठीको पनि संस्थागत रूपमा जन्म भएको छ । नेवारहरूको कला, संस्कृति, सभ्यता, भाषा र लिपि नेपालकै राष्ट्रिय गौरवको सम्पदा हो । यसलाई बचाउनु राष्ट्रिय सम्पदालाई बचाउनु हो ।

विगतका दिनमा नेवारी संस्कृति, भेषभुषा र बाजा र कलालाई हेटौंडाका जनताका सामु प्रदर्शन र परिचय गराउन तात्कालिन सांसद तथा वरिष्ठ परराष्ट्रविद् हिरण्यलाल श्रेष्ठको नेतृत्वमा ठिमीको प्रसिद्ध महाकाली नाच, लाखे नाचहरू काठमाडौंको अर्केस्ट्रा १०८ थरीका बाजाहरूको कलाकारहरूले एकसाथ प्रदर्शन गरेको थियो । भाषा, संस्कृति र कलालाई जीवन्त राख्न उपत्यकाबाट कलासाधकहरूलाई निम्त्याएर बेला-बेलामा प्रदर्शन गर्ने, नेवारी भोज खुवाउने आदि क्रियाकलाप पनि गर्दै आएको थियो ।

उपत्यका बाहिर पहिलो पटक हेटौंडा मै देशभरिका नेवा: मिसा समूहको प्रतिनिधित्व गराई राष्ट्रिय नेवा: मिसा सम्मेलन गराएको थियो । भाषालाई संरक्षण गर्न उपत्यका बाहिर पहिलो पटक हेटौंडा वा: पौको निरन्तर प्रकाशन गरेको थियो । दीपक प्रसाद श्रेष्ठको सम्पादन र प्रकाशन भएको उक्त साप्ताहिक हिरण्यलाल श्रेष्ठको संरक्षण र काठमाडौंका सुरेश किरण मानन्धर र हेटौंडाका जनक श्रेष्ठले सघाएको थियो । पछि उक्त पत्रिका मोहनमान सांगामी र जनक श्रेष्ठ ले जीवन्तता दिँदै आएपनि विगत दुई वर्षदेखि बन्द भएको छ । नेवारहरूको कला, संस्कृति र सभ्यता राम्रो छ । तर बाहिर छरिएर आआफ्नो संस्थामा आवद्ध भएपनि एक अर्को संस्थाप्रति समन्वय छैन ।

नेवा देय दबु नेवार समुदायका विभिन्न समुदायहरूलाई समन्वय गर्ने छाता संगठन हो । नेवा गूठीको उद्देश्य र भावना पनि सबै नेवार समुदायबीच एकताको अभिवृद्धि गराई कला र संस्कृतिलाई जोगाउनु नै हो । भाषा नरहे देस रहन्न । कला र संस्कृति नरहे हामी रहनी । हामीले हाम्रा पुखाले बनाएको कला, संस्कृति, परम्परा, भेषभुषा र भाषालाई संरक्षण गर्नु पर्छ । उपत्यकामा समेत केही सभ्रान्त वर्गहरूले आफ्नो मातृभाषा बोल्न विसिंसकेका छन् । संयुक्त राष्ट्र संघमा नेपाल भाषाको रञ्जना लिपिलाई नेपालको राष्ट्रिय लिपिमा दर्ता गरेको छ ।

हामीले हाम्रो गौरवमय इतिहास बोकेको नेवारी कला, संस्कृति र सभ्यतालाई बचाउन र भाषालाई जीवन्त राख्न हामी एकजुट हुनुपर्छ । हाम्रो सभ्यता र संस्कृति हाम्रो मात्र होइन नेपाल कै सम्पदा हो । हाम्रा अग्रजहरू शताब्दी पुरुष सत्यमोहन जोशी लोकप्रिय कवि दुर्गालाल श्रेष्ठ भाषा अभियानकर्ता तथा मानव अधिकारवादी नेता पदमरत्न तुलाधरहरूको अनुकरण गर्ने कि नगर्ने ? इतिहास बोकेको नेवारी कला, संस्कृति, सभ्यता र भाषाको संरक्षण गरौं ।

सामुदायिक रेडियो, रेडियो निकास
९३.४ मेगाहर्ज सुनौं र सुनाउँ

कमाने एकेडेमी/बाल-साहित्य चौतारी

नेपाली भाषाको विकासमा साहित्यको महत्व

(निबन्ध)

नितिका मट्टराई

नेपाली भाषाको विकासमा साहित्यको ठूलो महत्व छ । जहाँ नेपाली भाषाको विकास हुँदैन त्यहाँ साहित्यको पनि जन्म भएको हुँदैन । नेपाली भाषाको विकास हुँदै गर्दा नेपाली साहित्यले ठूलो फड्को मारेको हुन्छ । हामीलाई विश्वको जुनसुकै देशमा पनि नेपाली भनेर चिनाउन नेपाली भाषा र साहित्यले महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको छ । जहाँ नेपाली भाषा विकारमा साहित्य गरिब भएको देखिन्छ, त्यहाँ साहित्यको विकास नभएको कुरा पाइन्छ ।

नेपाली भाषालाई राम्रो, मिठो र उत्कृष्ट बनाउन नेपाली साहित्यले ठूलो योगदान दिएको कुरा म तपाईंहरूलाई जानकारी गराउँदै छु । साहित्यले हाम्रो भाषाको साँस्कृतिक धरोहर ऐतिहासिक पृष्ठभूमि र विचारको विकासमा महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको कुरा तपाईंहरूलाई थाहा नै होला । नेपाली साहित्यले विचार भावना र अनुभवका साथै हाम्रो ज्ञान र सोचलाई पनि अगाडि बढाउन सहज बनाएको छ । साहित्यले हाम्रो भाषाको विकासमा मद्दत पुऱ्याउँछ र हाम्रो साँस्कृतिक धरोहरलाई संरक्षण गर्दछ । त्यसैले नेपाली भाषाको विकासमा साहित्यको अत्याधिक महत्व छ ।

कमाने एकेडेमीका १ कक्षाका विद्यार्थी विद्यार्थी हाम्रो आसपासका जनावर सम्बन्धमा जानकारी लिन हेटौंडा-११, शहीद स्मारकस्थित चिडियाखानाको भ्रमण गर्दै ।

कमाने एकेडेमीका कक्षा-२ र ३ का विद्यार्थी पुस्तकको सुरक्षाका लागि गाता हाल्ने अभ्यास गर्दै ।

नेपाली भाषा परिचय

कुशड खनाल

भाषा भन्नाले दुई व्यक्तिहरू बीच भाव, इच्छा, चाहना आदि आदानप्रदान गर्ने मौखिक तथा साङ्केतिक माध्यमको समूह हो भनेर बुझिन्छ । इतिहासको विभिन्न कालखण्डमा मुख्यगरी कर्णाली प्रदेशमा अवस्थित सिञ्जा उपत्यकाको खस राज्यदेखि १४ औं शताब्दीको बीचमा नेपाली भाषाको विकास भएको थियो ।

नेपाली साहित्यले नेपाली भाषामा लेखिएको कविता, कथा, उपन्यास, गीत, लोकगीत, नाटक आदिलाई समावेश गरिएको छ । नेपालको साँस्कृतिक औपचारिकतामा नेपाली भाषाले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको छ । नेपाली साहित्यको इतिहासमा भानुभक्तद्वारा लिखित रामायण पहिला कृतिहरू मध्ये एक हो भन्ने कुरा धेरैले दावी गरेका छन् । तसर्थ धरोहरको महत्वपूर्ण हिस्सा हो ।

धर्म, संस्कृति र जातीय आधारमा हाम्रो देशमा थरीथरीका भाषा छन् । त्यो मध्ये नेपाली भाषाले मुख्य भाषाको रूपमा ओगटेको हुनाले नेपाली साहित्यलाई ठूलो योगदान पुगेको छ ।

